

PO POTI KULTURNE DEDIŠČINE – SPREHOD SKOZI ŠKOFJO LOKO IN VASI V SPODNJEM POREČJU POLJANSKE SORE

Doneski 25

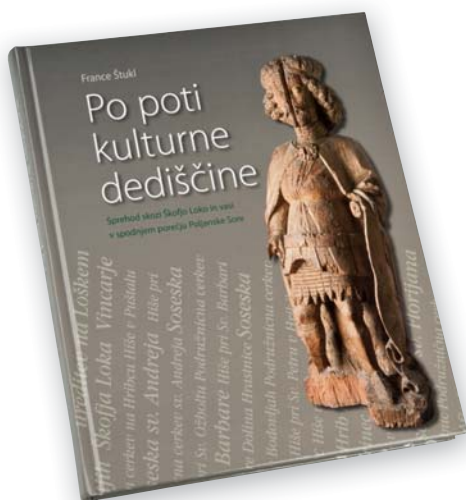
France Štukl: Po poti kulturne dediščine (sprehod skozi Škofjo Loko in vasi v spodnjem porečju Poljanske Sore); Škofja Loka : Muzejsko društvo, 2011, 206 str.

Najnovejša knjiga izjemnega poznavalca lokalne zgodovine in stavbne dediščine dr. Franceta Štukla, dolgoletnega vodje zgodovinskega arhiva v Škofji Loki, nas popelje na drugačen sprehod skozi Škofjo Loko in vasi ob Poljanski Sori. Že uvod v avtorjevem duhovitem in prepoznavnem slogu nas ne pusti ravnodušne, saj se zavemo, da je le malo tako dobrih poznavalcev življenja in ljudi na Loškem, kot je on. Kraji, ki jih opisuje, so ga zanimali že od otroštva dalje, z umetnostnozgodovinsko topografijo sakralnih spomenikov Poljanske doline pa je tudi diplomiral (1966). Tako je knjiga pravzaprav avtorjevo »življenjsko delo«, svojo noto pa je pripevala tudi Judita Šega, urednica in naslednica dr. Štukla na mestu vodje arhiva.

Uvodniku sledita pregled cerkvene ureditve na Loškem v preteklih stoletjih in zgodovinski oris mesta Škofje Loke, s posebnim poudarkom na njeni večstoletni arhitekturni dediščini. Mimogrede nas avtor seznani še z nastankom loških predmestij in nekaterimi osebami, ki so naselbini pod gradom vtisnili neizbrisen umetnostnozgodovinski pečat.

Jedro knjige je namenjeno soseskam v spodnjem porečju Poljanske Sore, od Puštala na spodnjem koncu do Loga in Valterskega Vrha, ki ležita že globoko v Poljanski dolini. Soseske, ki so se tu izoblikovale, so dobile imena po zavetnikih podružničnih cerkva in tako je posamezna poglavja v knjigi podnaslovil tudi avtor. V sliki in besedi nas popelje skozi soseske sv. Andreja, sv. Ožbolta, sv. Barbare, sv. Petra,

sv. Lovrenca, sv. Florijana, sv. Tomaža ter sv. Filipa in Jakoba. Pri vsaki soseski so predstavljene vasi, ki jo sestavljajo, ter njihova profana in sakralna kulturna dediščina. Na podlagi podatkov iz najstarejše zemljiške knjige so izpisani vsi hišni lastniki historičnih domačij, čas in način pridobitve posesti, zraven pa so dodani še vsi drugi potrebni podatki za morebitno nadaljnje iskanje – ali po mlajših zemljiških knjigah ali še starejših urbarjih. Posebne pozornosti so deležna domača hišna imena, ki jih je avtor skušal ustrezno razložiti, in morebitne krajevne zanimivosti. Cerkev kot osrednja zgradba v soseski je povsod predstavljena posebej; opisi so natančni in nas seznanjajo z njenim nastankom, zunanostjo in notranjo opremo.

Besedila dopolnjujejo preglednice o gibanju števila prebivalstva v zadnjih 150 letih, skenirani posnetki franciscejskega in reambulančnega katastra in številne fotografije. Knjigo še dodatno popestrijo šaljive »ljudske« pesmi, ki so se med ljudmi do sedaj večinoma prenašale od ust do ust, niso pa bile še nikjer objavljene. Na koncu so še obsežen seznam uporabljenih virov in literature ter povzetki v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku.

Knjiga je zanimiva za širok krog bralcev, ne le tistih, ki živijo ali izhajajo iz krajev, ki jih obravnava, ampak vseh nas, ki bomo odslej omenjene vasi gledali drugače.

SLIKAR JERNEJ IZ LOKE IN NJEGOVA DELA NA LOŠKEM

Vodniki po loškem ozemlju 10

Dušan Koman: Slikar Jernej iz Loke in njegova dela na Loškem

(The painter Jernej of Loka and his work in Loka); Škofja Loka : Muzejsko društvo, 2011, 70 str.

Urednica Mojca Ferle pravi, da je ideja o predstavitvi zadnjega srednjeveškega freskanta na Slovenskem, rojaka Jerneja iz Loke, zorela že nekaj let. Leta 2011 se je naposled udejanjila, saj se je Muzejsko društvo Škofja Loka z izdajo vodnika Slikar Jernej iz Loke in njegova dela na Loškem priključilo sklopu prireditev z naslovom Leto ribe Faronike 1511–2011, s katerim smo na Loškem obeležili 500-letnico največjega potresa na Slovenskem.

Avtor vodnika Dušan Koman nas v uvodu popelje skozi slikarjev opus, ki zajema 39 spomenikov, od tega jih je polovica na ozemlju nekdanjega Loškega gospostva. Vsa so nastala po letu 1511 – po letu hudega potresa, ki mu je sledil čas obnove. V slikovitem in jedrnatem opisu izvemo, kdo je bil Jernej iz Loke, kje se je šolal, predvsem pa, kje je deloval. 19 lokacij je podrobneje predstavljeneh z opisi cerkva in pregledom fresk ter stanjem, v katerem se nahajajo danes. Opisi so opremljeni s fotografijami in skrajšanimi prevodi v angleški jezik.

Zelo dobrodošel je Slovarček manj znanih izrazov in ikonografskih motivov na koncu vodnika, kjer je naštet tudi pomembnejša literatura za tiste, ki jih tematika podrobneje zanima. Kakor vsak dober vodnik ima tudi vodnik po delih Jerneja iz Loke platnice spremenjene v zemljevid, z označenimi lokacijami Jernejevih del. Z vodnikom v roki tako raziskovanje 500 let stare preteklosti ne bo več problem!

